

Nr 603.

Av herr **Johansson** i Norrfors **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 275, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 275 angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område för regleringsåret 1948—1949 vilja vi till riksdagen göra följande hemställan.

Av jordbruksekonomiska utredningar, som redovisas i propositionen, synes med stor tydlighet framgå, att jordbruket i norra Sverige vid prisregleringen ställes i ett avsevärt sämre läge än jordbruket i övriga delar av landet. Dess inkomster och utgifter, sådana de framträda i tabellerna 11 och 12, sidorna 179—180 i propositionen, ha hos oss givit anledning till nedanstående tre slutsatser.

1. *Inkomsterna* av försålda vegetabiliska och animaliska produkter belöpte sig 1946 enligt en av livsmedelskommissionen utförd undersökning till 418 kronor per hektar jordbruksjord i norra Sverige. Motsvarande inkomster för jordbruk i södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder utgjorde 547 kronor, vilket är 129 kronor eller ca 30 % mera, samt för södra och mellersta Sveriges slättbygder 646 kronor, vilket är 228 kronor eller ca 55 % mera. För åren 1945 och 1944 redovisas i stort sett samma proportion mellan områdenas jordbruksinkomster, nämligen för år 1945 resp. 376, 500 och 588 kronor samt för år 1944 344, 477 och 567 kronor.

2. *Utgifterna* redovisas i fyra kostnadsslag, nämligen 1) arbetslöner, 2) kraftfoder och betmassa, 3) gödselmedel och torvströ samt 4) räntor. Då de angivna lönerna och räntorna äro att hänföra till både jordbruk och skogsbruk, möter det svårigheter att exakt fastställa den på jordbruket belöpande delen av dessa kostnader. Det bör emellertid kunna förutsättas, dels att arbetslönerna i norra Sverige äro högre, i varje fall ej *understiga* lönerna i södra och mellersta Sveriges slättbygder, vilka uppgå till ca 165 kronor per hektar, dels att räntorna, som i detta sammanhang äro en mindre betydande kostnadspost, ej torde understiga 12 kronor per hektar. Med ledning därav torde utgifterna i norra Sverige kunna uppskattas till ca 240 kronor per hektar jordbruksjord mot ca 235 kronor för södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt ca 280 kronor för södra och mellersta Sveriges slättbygder.

3. *Skillnaden mellan inkomster och utgifter* blir enligt dessa uppgifter för norra Sverige 178 kronor, för skogs- och dalbygderna 312 kronor samt för slättbygderna inom södra och mellersta Sverige 366 kronor per hektar jord-

bruksjord. Slättbygdens jordbruk är således med nuvarande prisreglering mer än dubbelt så lönsamt som jordbruket i norra Sverige. Skillnaden dem emellan kan under nästa år antagas bli än större, då norra Sverige på grund av de långa avstånden drabbas hårdare av de fördyrade transportkostnaderna.

En stor klyfta skiljer sålunda norra Sverige från övriga delar av landet beträffande de ekonomiska förutsättningarna för jordbruk. Då såväl regeringen som livsmedelskommissionen i propositionen synes antaga, att denna klyfta gott och väl igenfylls av skogsinkomster, är det angeläget för oss att framhålla, att så inte kan vara fallet. Som stöd för denna mening vilja vi åberopa följande.

1. I norra Sverige finnas enligt tillgänglig statistik ca 20 000 jordbruk (vilket motsvarar ca en femtedel av samtliga där befintliga brukningsdelar), som äro helt utan skogsmark, samt därutöver ca 20 700 brukningsdelar, som ha mindre än 10 hektar skogsmark. Det torde vara uppenbart, att det inte är möjligt för dessa ca 40 700 skoglösa eller skogfattiga jordbruk att ens tillnärmelsevis kompensera sina lägre jordbruksinkomster med skogsinkomster.

2. Då större delen av de jordbrukare, varom här är fråga, äro sysselsatta med mjölkproduktion och då bristen på kreatursskötare är stor, äro möjligheterna för dem att på vintern erhålla inkomster genom arbete i annans skog beskurna. En betydande del av de angivna jordbruket äro dessutom belägna i sådana delar av Norrland, att extrainkomster av skogsarbete av geografiska skäl äro uteslutna.

3. Inkomsterna av skogsbruk anges i tabell 11 till 482 kronor per hektar jordbruksjord i norra Sverige. Då tillväxten per hektar skogsmark i medeltal torde uppgå till ca 2 m³ per år och då rotvärdet just nu i allmänhet torde ligga mellan 8 och 12 kronor, kan avkastningen per hektar beräknas till 15—25 kronor per år. För att inkomsterna på ett jordbruk om 5 hektar jordbruksjord skola uppnå ett belopp av 482 kronor per hektar krävas efter denna beräkning 100—160 hektar skogsmark. Det torde därför stå klart, att livsmedelskommissionens uppgift, vilken grundar sig på deklarationsuppgifter från ett stort antal representativa jordbruk, i realiteten måste avse en större skogsavverkning än vad som motsvarar ett års tillväxt, beroende på speciella förhållanden 1946. En del av den redovisade höga skogsinkomsten torde sålunda innebära kapitalförväring. Det förtjänar också nämnas, att skogsinkomsterna under år 1945 enligt samma källor endast uppgingo till 261 kronor, vilket är 221 kronor lägre än 1946.

Av anförda skäl äro vi av uppfattningen, att ca 40 000 jordbrukare i norra Sverige arbeta under ekonomiska förhållanden, som äro långt sämre än på andra håll i landet, samt att dessa jordbrukare genom prisregleringen böra tillgodoses på ett bättre sätt än som föreslagits. Vi vilja föreslå följande tre åt-

gärder till förbättring av de skoglösa eller skogfattiga jordbrukarnas ekonomiska förhållanden i norra Sverige.

1. Möjligheten att för berörda brukningsdelar i norra Sverige höja arealgränserna för erhållande av producentbidrag å mjölk böra övervägas och utredas, så att förslag härom eventuellt kan föreläggas nästa års riksdag. De nyinrättade lantbruksnämnderna böra genom riksdagens försorg ges direktiv att i sin verksamhet ta särskild hänsyn till de skoglösa eller skogfattiga brukningsdelarnas ekonomiska förutsättningar.

2. Det norrländska jordbrukets produktion bör stegras genom en omedelbart ikraftträdande, successivt ökad tilldelning av kraftfoder och konstgödsel.

3. Det nu utgående extra mjölkpristillägget för Norrland och vissa delar av mellersta Sverige, vilket för Norrland uppgår till mellan 80 och 129 öre per kg mjölkfett, bör höjas med 35 öre per kg att fördelas efter förslag av Svenska mejeriernas riksförening. Det i propositionen föreslagna beloppet för detta bidrag bör på grund därav höjas med 6 milj. kronor, så att det kommer att utgöra 23,5 milj. kronor. Det statliga mjölkpristillägget har under en följd av år varit högre för de norrländska prisutjämningsdistrikten. En genom vår försorg företagen utredning synes emellertid visa, att dessa högre statliga mjölkpristillägg i Norrland för mellersta och södra Sverige till stor del uppvägas av arealtillägg för råg och vete, bidrag till fodermedel samt pristillägg å fläsk och kött.

På grund av vad vi ovan anfört få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta

dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av möjligheten att medelst en höjning av arealgränsen för producentbidrag till förslagsvis 12 hektar eller annorledes skapa bättre ekonomiska förutsättningar för det stora antalet skoglösa eller skogfattiga norrländska jordbruk,

dels att för sin del uttala att lantbruksnämnderna i Norrland böra få utvidgade befogenheter att i sin verksamhet ta vederbörlig hänsyn till de berörda jordbrukens ekonomiska förutsättningar, samt

dels att öka det nu utgående extra mjölkpristillägget till Norrland och vissa delar av mellersta Sverige med 6 milj. kronor till 23,5 milj. kronor, att fördelas efter förslag av Svenska mejeriernas riksförening.

Stockholm den 9 juni 1948.

J. H. Johansson
i Norrfors.

P. J. Edberg.

Per Persson,
Norrby.

Knut Stenvall.

G. Hedlund.